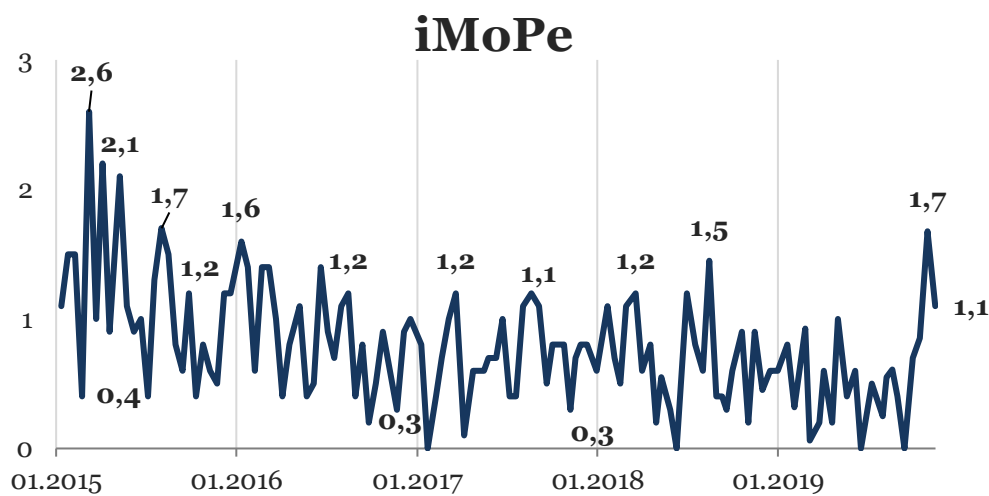


iMoRe №121. Авторизований економічний оператор на митниці та єдиний рахунок для сплати податків

Індекс моніторингу реформ (iMoRe) склав **+1,1 бала** за період з 28 жовтня по 10 листопада. з можливих значень від **-5,0 до +5,0**. У попередньому раунді індекс дорівнював **+1,7 бала**.

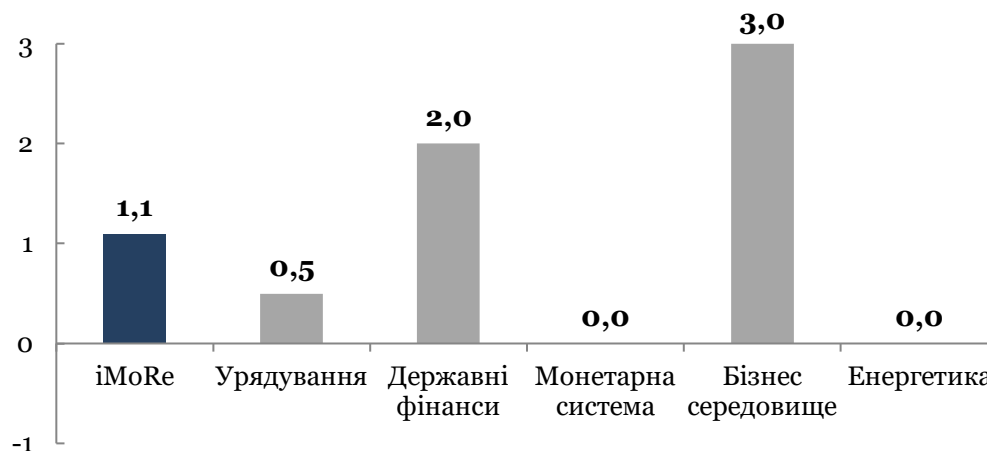
Серед основних подій раунду – закони про автоматизованого економічного оператора на митниці, суддівське самоврядування та єдиний рахунок для сплати податків.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ



iMoRe може приймати значення від -5 до +5, значення вище за +2 розглядається як прийнятний темп реформ

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання



Події раунду

1. Закон про авторизованого економічного оператора на митниці, +2.0 бала

Авторизований економічний оператор (АЕО) – це підприємство, яке має право на спрощення митних процедур. Це право можуть надати підприємству органи доходів і зборів. Якщо підприємство виконує певні умови, воно отримує від них відповідний сертифікат.

Такий інститут існує в ЄС. [Митний кодекс](#) у редакції 2012 р. містив положення щодо уповноваженого економічного оператора, проте на практиці вони не працювали. Щоб зробити цей інститут дієвим, Кабмін виніс законопроект про відповідні зміни митного кодексу у 2017 р, а Парламент попереднього скликання (VIII) прийняв їх у першому читанні. Спроба запровадити цей інститут у Парламенті IX скликання нарешті виявилася успішною.

Закон [141-IX](#) від 02.10.2019 запровадив інститут авторизованого економічного оператора та встановив конкретні процедури його визначення.

Авторизованим економічним оператором може бути українське підприємство, яке виконує будь-яку роль в міжнародному ланцюзі постачання товарів. Це може бути виробник, експортер, імпортер, митний представник, перевізник, експедитор, утримувач складу.

Щоб стати авторизованим економічним оператором, підприємство повинно дотримуватися вимог митного та податкового законодавства, не мати у минулому випадків притягнення до кримінальної відповідальності. Воно повинно мати прозору систему бухгалтерського обліку, комерційної та транспортної документації, мати стійкий фінансовий стан, забезпечувати стандарти компетенції або професійної кваліфікації відповідальної посадових осіб, дотримуватися стандартів безпеки та надійності.

Авторизований економічний оператор може виконувати митні формальності в першочерговому порядку, використовувати спеціальні смуги руху, самостійно накладати пломби для переміщення товарів через кордон тощо.

Коментар експерта

«Статус АЕО, за умови дотримання відповідних критеріїв, передбачає отримання сертифікатів: 1) про надання права на застосування спеціальних спрощень (АЕО-С); та/або 2) про підтвердження безпеки та надійності (далі – АЕО-Б).

Ця законодавча ініціатива є позитивною, якщо її впровадження допоможе спрощенню митних формальностей для АЕО «із високим ступенем довіри» та відкриє можливість виходу на ринок ЄС українських АЕО. Бізнес від таких новацій безсумнівно виграє.

Фактори, які варто врахувати у зв'язку із впровадженням Закону про АЕО, це – додаткові витрати профільного бізнесу на процедуру отримання сертифікації та зміна ціноутворення відповідних послуг. Це відбувається періодично у випадках додаткового регулювання галузі і неможливої прогнозованості щодо прозорості процедур сертифікації. Для мінімізації цих ризиків законодавці зобов'язали ДМС на їх офіційному сайті оприлюднювати актуальну знеособлену інформацію про стан проведення оцінки відповідності підприємств критеріям АЕО та кількість зареєстрованих заяв підприємство про надання авторизації АЕО.

У майбутньому, на думку авторів, визнання статусу АЕО митними органами країн ЄС забезпечить участь українських АЕО у формуванні «безпечних ланцюгів постачання товарів» та підвищить їхню конкурентоспроможність на зовнішньому та внутрішньому ринках».

Лариса Антощук, KPMG Law Ukraine

2. Закон про органи суддівського самоврядування, +1,0 бал

Ключову роль у формуванні суддівського корпусу здійснює Вища рада правосуддя (ВРП). Це колегіальний орган суддівського врядування, який відіграє ключову роль у формуванні суддівського корпусу. Парламент минулого (ІІІІ) скликання запровадив цей орган [змінами до Конституції](#), а основні принципи його діяльності визначив у [відповідному законі про ВРП](#) у 2016 р.

Метою цих змін було зміцнення незалежності судової системи та зменшення корупції в судах. Проте цей орган на практиці [виявився не достатньо дієвим](#): посади займали недобросовісні судді, не усі судді пройшли процедури кваліфікаційного оцінювання, процедури добору суддів на вакантні посади, розпочаті у 2017 р., не були завершені.

Закон [193-ІХ](#) від 16.10.2019 повинен вирішити ці проблеми.

Хоча [наміри](#), які задекларували ініціатори законопроекту, є благими, частина експертів iMoRe дала йому позитивні, а частина – негативні оцінки.

Зокрема, серед позитивів закону експерти називали:

1. Оцінювання діючих членів Вищої ради правосуддя щодо їхньої доброчесності. Це буде здійснювати комісія з питань доброчесності та етики, яка за підсумками оцінювання може прийняти рішення про звільнення члена ВРП з посади. До комісії увійдуть три міжнародних експерти ([список](#) делегованих експертів вже визначений).
2. Усунення квотного принципу формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів та проведення нового конкурсу. Конкурсна комісія буде складатися з 3 осіб, делегованих Радою суддів України, та 3 міжнародних експертів.

Негативами закону експерти вважають:

1. Відсутність обґрунтування підстав скорочення граничної чисельності суддів Верховного Суду з 200 до 100.
2. Відсутність чітко визначеної процедури відбору суддів Верховного Суду з числа чинних суддів касаційних судів Верховного Суду.
3. Встановлення обмеженого строку для здійснення дисциплінарного провадження щодо суддів.
4. Ризики, що діяльність Вищої кваліфікаційної комісії суддів буде залежати від Вищої ради правосуддя, бо вона визначає засади проведення конкурсу. Також є ризики, що Вища рада правосуддя впливатиме на Комісію з питань доброчесності та етики, тому що у складі останньої будуть представники Вищої ради правосуддя.

Коментар експерта

«Судова реформа, започаткована президентом Порошенком у 2016 році, попри непогане законодавче забезпечення, не дала очікуваних результатів. Ключова причина – кадрові органи в судовій системі – Вища кваліфікаційна комісія суддів (ВККС) і Вища рада правосуддя (ВРП) – замість того, щоб стати провайдерами реформи, законсервували такі негативні явища, як корупція, кругова порука, безкарність, залежність.

Закон щодо діяльності органів суддівського врядування, який ініціював Президент Зеленський, спрямований на перезавантаження ВККС. До формування нового складу ВККС у конкурсній комісії поряд з 3-ма суддями будуть долучені з міжнародні експерти. Також планується створити Комісію з питань доброчесності та етики (у складі з членів ВРП і з міжнародних експертів), яка повинна перевірити доброчесність чинних членів ВРП. Ці зміни загалом підтримували представники громадського сектору, хоча вказували на ризики, що формування нових інституцій може коригуватися через національних членів цих комісій та позови до сумнозвісного Окружного адміністративного суду м. Києва.

Також ризиковою є новела про скорочення майже удвічі складу створеного у 2017 році Верховного Суду. Багато хто бачить у цьому шанс очистити Верховний Суд від суддів із заплямованою репутацією (майже кожен четвертий суддя отримав під час відбору негативний висновок Громадської ради доброчесності, але всупереч цьому був призначений на посаду). Але водночас надмірне навантаження на цей суд змусить учасників процесу потерпати від судової тяганини. Міжнародні партнери України критикували цю ініціативу, адже скорочення може бути використано і в політичних цілях, аби залишити на посадах лояльних суддів.

Наразі спрогнозувати успішність реалізації цього закону досить складно: з одного боку – це шанс для потрапляння в кадрові суддівські органи агентів змін, а з

іншого боку – цей шанс можуть використати для просування лояльних до політичної влади людей».

Роман Куйбіда, Центр політико-правових реформ

3. Закон про запровадження єдиного рахунку для сплати податків, зборів та ЄСВ, +1,0 бал

Підприємці щомісяця або щоквартала сплачують податки та збори в державний або місцеві бюджети. Кожен податок потрібно сплачувати на окремий рахунок. Заповнення документів на сплату податків вимагає часу.

[Закон № 190-ІХ](#), вирішує цю проблему. Від дозволяє, за бажанням підприємця використовувати єдиний рахунок для сплати податків та зборів.

Через єдиний рахунок можна буде сплатити податки на прибуток підприємств, на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, єдиний податок та рентну плату. Проте єдиний рахунок не можна буде використати для сплати податку на додану вартість та акцизного податку з пального та спирту, оскільки для їхньої сплати є інші, [спеціальні](#) системи електронного адміністрування.

Платник податків буде подавати до свого банку документ про перерахування необхідної суми на єдиний рахунок. Потім податкова служба буде формувати переліки рахунків, на які треба перерахувати кошти, а казначейство буде їх перераховувати.

Для того, щоб почати використовувати єдиний рахунок або відмовитися від його використання, необхідно повідомити податковий орган через електронний кабінет. Повідомити про використання єдиного рахунку або відмову можна 1 раз на рік.

Коментар експерта

«Використання Єдиного рахунку дозволить

- скоротити час платників податків на заповнення документів для сплати податків;*
- оперативно повідомляти платника про наявність невідповідностей в розрахункових документах та можливість їх виправлення через Електронний кабінет;*
- зменшити кількості документів по розрахунку з бюджетами.*

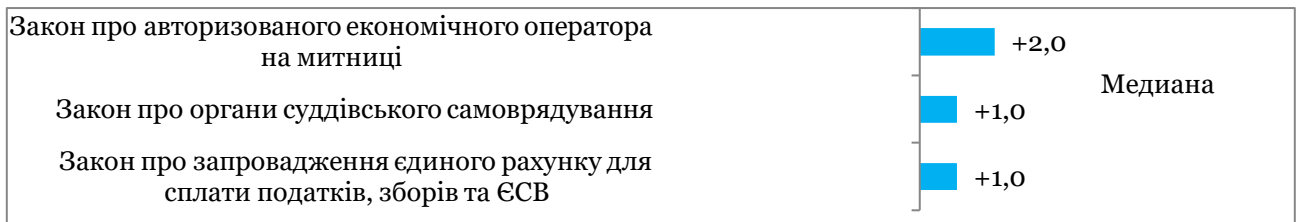
Для того, щоб закон запрацював, як це заплановано з 01.01.2021, потрібно розробити низку підзаконних актів, які дозволять запровадити порядок функціонування єдиного рахунку. При цьому необхідно врахувати можливості:

- вільно розпоряджатись коштами єдиного рахунку для сплати податків та повернення коштів з рахунку;
- автоматично списувати кошти на сплату податків за попередньою згодою на це бізнесу;
- спрощеного механізму повернення переплат на єдиний рахунок для сплати податків;
- автоматичного (за погодженням з бізнесом) поповнення єдиного рахунку для сплати податків переплатою по одному податку для погашення боргу по іншому податку;
- розпоряджатись коштами єдиного рахунку для сплати податків з допомогою функціоналу Електронного кабінету без сплати комісій фінансовим компаніям.

Також потрібно розробити інструкції, електронні посібники, онлайн підтримку користувачів».

Мирослав Лаба, Спілка українських підприємців

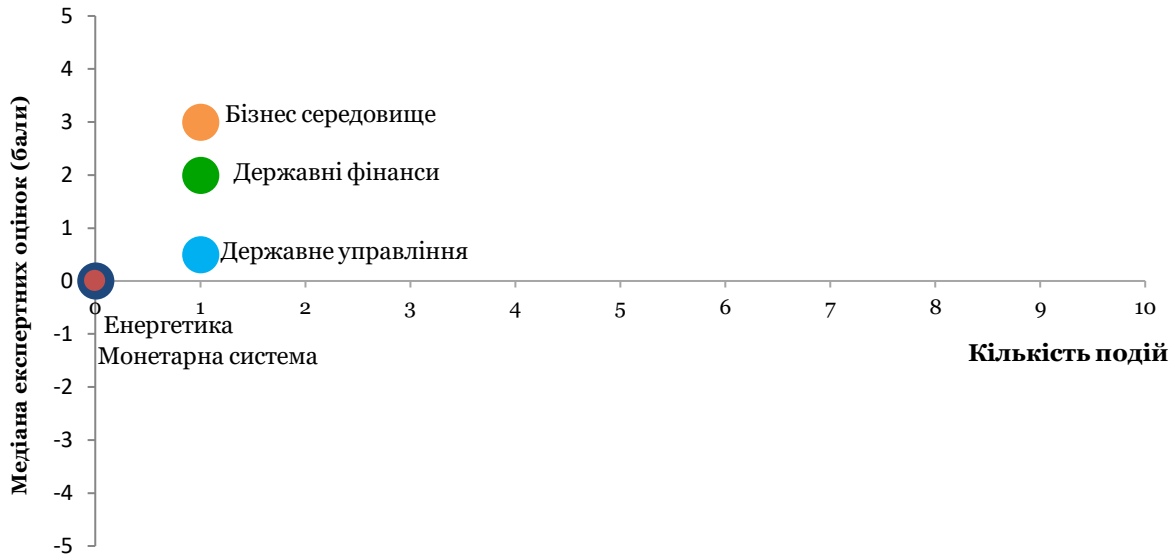
Графік 3. Події, що визначали значення індексу, оцінка події є сумою її оцінок за напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5



Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	+0,5
Закон про органи суддівського самоврядування	+1,0
Державні фінанси	+2,0
Закон про запровадження єдиного рахунку для сплати податків, зборів та ЄСВ	+1,0
Монетарна система	0,0
Бізнес середовище	+3,0
Закон про авторизованого економічного оператора на митниці	+2,0
Енергетика	0,0

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій



(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (ІМоРе) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси
3. Монетарна система
4. Бізнес середовище
5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org.

VoxUkraine - це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.